HART VOOR SCHIJNDEL
dat klopt

Dossier zorg en welzijn

In Meierijstad zorgen we voor elkaar

Hart voor Schijndel, juni 2016.

Alles mag worden gekopieerd en verspreid. Graag zelfs.
Bronvermelding wordt gewaardeerd.
www.hartvoorschijndel.nl

Inleiding

Het komt goed met de zorg en het welzijn. Echt.

Kijk een aflevering van het televisieprogramma De Monitor en u kunt niet om de conclusie heen: gemeenten bakken weinig van de nieuwe taken die ze krijgen op het gebied van zorg en welzijn. En inderdaad, er gaat best het een en ander mis. En nogal wat van die dingen die mis gaan, zijn ook nog eens behoorlijk ernstig.

Maar was het voor de decentralisaties, de overdracht van taken naar de gemeente op het gebied van Wmo, Jeugdwet en Participatiewet, dan echt zoveel beter? En nog eens wat: komen alle zaken die goed gaan, wél in de krant?

'Hart voor Schijndel' is niet de verdediger van de wethouders en beleidsmedewerkers van de gemeente – dat moeten ze zelf maar doen. Maar we willen wel kwijt dat we geloven in de decentralisaties. Dat we zeker menen te weten dat mensen die zorg en hulp nodig hebben op termijn bij gemeenten beter af zijn. Omdat die gemeenten meer dan afstandelijk Den Haag contact hebben met de mensen om wie het gaat. Maar meer nog omdat via de gemeenten mensen in straten en buurten zelf de mouwen op gaan stropen en er meer dan voorheen voor buren zijn. Niet vanwege bezuinigingen, maar omdat wat mensen voor elkaar doen doorgaans beter, duurzamer en waardevoller is. Echt.

Hebben we dan niks meer te wensen? Nou en of! Want het kan nog zoveel beter. Daarover gaat dit dossier. Een dossier over hoe we protocollen, regels en procedures vervangen voor vragen wat nodig is en mensen helpen het antwoord op die vragen te vinden. Een dossier over mensen bijstaan. Over zorg bieden waar nodig en stapjes terugdoen waar het kan.

Dit is het vierde en laatste dossier van 'Hart voor Schijndel' op weg naar de verkiezingen. Eerder verschenen dossiers over duurzaamheid, burgerbetrokkenheid en het centrum van Schijndel. Samen vormen ze de opmaat naar het verkiezingsprogramma van 'Hart voor Schijndel'.

Schijndel, juli 2016,

Hart voort Schijndel

1. Maak de wijk sterk…

‘Vroeger hielpen de mensen elkaar nog’, klinkt het vaak. Of dat nu klopt of niet, feit is dat nogal wat vraag naar zorg en hulp best door het sociale netwerk ingevuld kan worden. De rijksoverheid stuurt er enthousiast op aan en rept daarbij van de participatiesamenleving.

Het rijk heeft gelijk en dat heeft ze niet omdat het werk van buren nu eenmaal goedkoper is dan dat van bijvoorbeeld een maatschappelijk werker. Dat is het wel, maar wat ‘Hart voor Schijndel’ betreft is dat niet de reden om burenhulp te promoten. We doen het omdat onbezoldigd en belangeloos aangeboden hulp zoveel warmer en daardoor waardevoller is.

Wat daarvoor nodig is, zijn buurten en wijken die net zo warm zijn. Die sterk zijn. Wijken, waar mensen zich met elkaar verbonden voelen. Hier ligt een taak van de gemeente. De gemeente heeft instrumenten om wijken sterk te maken. Dat kan ze doen door wijkbewoners zowat onafgebroken te betrekken bij beleidszaken op wijkniveau. Of het nu gaat om een herbestrating, de bouw van woningen of het aanbod van dagbesteding: zoek de wijk op en zorg al overleggend dat mensen elkaar leren kennen.

Mensen die elkaar kennen, willen immers sneller wat voor elkaar betekenen.

2. …en maak de wijk de baas

Juist nu de gemeente door de fusie groter wordt, is het zaak om zeggenschap, taken, verantwoordelijkheden en budgetten te delegeren. We pleiten voor wijk- en dorpsbudgetten die alle specifieke uitgaven voor zo’n gebied bevatten. Door de bewoners inzicht te geven in het geld dat er voor hen wordt uitgegeven, ontstaat de mogelijkheid om ze inspraak en zelfs zeggenschap over die uitgaven te geven.

‘Dus, meneer de wethouder, als we het budget voor groenonderhoud terugschroeven, dan is er meer geld voor de huishoudelijke hulp voor onze wijkbewoners? Fijn, dan doen we dat. En dan accepteren we dat het onkruid gaat groeien. Of we gaan zelf eens wat vaker snoeien.’

En zo krijgt mevrouw Jansen, die recht heeft op twee uur huishoudelijke hulp, ineens drie uur huishoudelijke hulp. Of vier. ‘Want als we maar geld hebben voor drie uren, dan doen wij dat vierde uur wel voor niks. In ruil daarvoor gaat mevrouw Jansen één keer per week een voorleesuurtje houden op het kinderdagverblijf. Want wist u, meneer de wethouder, dat mevrouw Jansen vroeger onderwijzeres was?’

Van die dingen. En nee, dat werkt niet overal. Maar het hoeft ook niet overal. Wijken en dorpen die meer zelf willen doen en zelf willen beslissen,

moeten die kans krijgen. Omdat ze zo de zorg en het welzijn dicht bij huis op een hoger niveau kunnen brengen. En de wijken en dorpen die het maar niks vinden, die doen niet mee. Bijna alles mag, maar niks hoeft.

3. Vernieuw het welzijnswerk

In Schijndel heeft Welzijn De Meierij zo ongeveer een monopoliepositie. Dat niet alleen: de organisatie verkoopt aan de gemeente geen diensten, maar krijgt jaarlijks subsidie. Doe even of de welzijnswerkers wegenbouwers zijn. En dat de gemeente zegt: 'U bent onze enige wegenbouwer en u krijgt een vast bedrag per jaar voor de wegen die u vast en zeker voor ons gaat aanleggen en onderhouden'.

Raar.

Daarom gaan we de subsidie afschaffen. In ruil daarvoor gaat de gemeente specifieke diensten inkopen. En, zoals we dat bij wegenbouwers ook doen: we vragen daarbij offertes aan bij meerdere welzijnsorganisaties. Wie de vorige twee stukjes heeft gelezen, snapt dat we vinden dat inwoners van wijken ook aanbiedingen mogen doen. Dagbesteding bijvoorbeeld kan best door enthousiaste burgers worden verzorgd.

En als we dan toch bezig zijn de positie van dorpen en wijken te versterken: het wijk- en dorps-specifieke welzijnswerk kan ook door inwoners worden ingekocht.

4. Wees preventief

Er zijn mensen die nu nog geen problemen hebben en waarvan voorspeld kan worden dat de kans groot is dat ze die krijgen. Wie bij een advocaat aanklopt met het verzoek een scheiding te regelen, heeft een kans van 26 procent om in armoede terecht te komen. Ook mensen die ernstige psychische klachten hebben, lopen die kans. Net als mensen die hun baan verliezen.

Zelden was preventie zo gemakkelijk. Mensen die gaan scheiden, kloppen bij een advocaat aan, wie werk verliest bezoekt het UWV (al is het maar digitaal) en wie in een stevige dip zit, gaat naar een psycholoog of therapeut. En dus moet de gemeente ervoor zorgen dat die professionals weet hebben van de financiële gevolgen van de problemen van hun cliënten. En vooral: van de hulp die er voor die cliënten is.

'Ik regel die scheiding voor u, maar in uw geval zou ik zeker even aankloppen bij de budgetmaatjes van het welzijnswerk. Hier heeft u een foldertje.'

Zo eenvoudig kan het zijn.

5. Verbeter de toegang tot de zorg

De toegang tot de zorg kan beter. Terwijl de eerste wijkteams in Nederland nog niet waren geëvalueerd, besloot een groot deel van de gemeenten het over diezelfde boeg te gooien. Schijndel ook. Dat was te overhaast, te ondoordacht.

De ervaringen met het sociaal wijkteam zijn niet goed, durven we te stellen. De zorg in Schijndel krijgt dan wel een voldoende van cliënten, dat is niet per definitie dankzij de toegang tot de zorg. De signalen die 'Hart voor Schijndel' van cliënten krijgt, zijn zorgwekkend. Het beeld dat opdoemt is er eentje van hardwerkende en goedwillende dames en zo nu en dan heren die het niet voor elkaar krijgen de gewenste 'kanteling van de zorg' tot stand te brengen. Keukentafelgesprekken blijven te vaak intakegesprekken voor professionele zorg, waarbij de *intakers* de deskundigheid missen om de juiste vragen te stellen, conclusies te trekken of diagnoses te stellen. En zo worden die keukentafelgesprekken nieuwe drempels op weg naar zorg.

Andere problemen die, overigens landelijk, spelen zijn het gebrek aan financiële en juridische kennis, een gebrekkige samenwerking tussen de vele organisaties binnen de teams en problemen met privacy. Waarbij het gaat over dat de organisaties binnen het team informatie móeten delen om hun werk goed te kunnen doen en dat ze tegelijkertijd daarmee over de schreef gaan. Daar kunnen die teamleden ieder voor zich niks aan doen, maar ondertussen klopt het natuurlijk niet.

En dan is er nog het gebrek aan ervaringsdeskundigen. Uit de signalen die 'Hart voor Schijndel' ontvangt en uit diverse landelijke onderzoeken blijkt dat het bij de teamleden schort aan kennis en begrip voor problemen van hun cliënten. Ze weten onvoldoende wat dat nou is, een knagend geldgebrek, een depressie of het onvermogen om zelf te kunnen lopen. Ervaringsdeskundigen zijn er daarom nodig. Niet alleen vanwege de empathie die zij hebben, maar ook en vooral omdat ze vanwege hun ervaringen beter weten welke oplossingen en strategieën werken en welke niet.

Hart voor Schijndel is een voorstander van de gelukkig nog steeds actieve, andere toegangen tot zorg. Mensen wisten de weg al te vinden naar hun huisarts, naar het maatschappelijk werk en de sociale dienst. Al die mensen hoeven niet met elkaar in een sociaal wijkteam te gaan zitten om hun werk goed te kunnen doen.

Met het herstellen van de oude toegangen komen we trouwens ook tegemoet aan de wens van veel senioren, de grootste doelgroep van de Wmo en daarmee van het sociaal wijkteam. In een onderzoek van de Seniorenraad hebben zij aangegeven de huisarts te verkiezen boven een wijkteamlid aan de keukentafel.

6. PGB gaat altijd voor

Een persoonsgebonden budget (PGB) is te verkiezen boven hulp en zorg in natura. Simpelweg omdat een PGB tegemoetkomt aan de wens van mensen om autonoom te zijn, om de baas te zijn over hun eigen leven. Juist als mensen zorg en hulp nodig hebben van anderen, is het van belang dat ze dan tenminste nog kunnen bepalen bij wie ze die zorg en hulp halen.

Niet iedereen kan dat. Daarom is er ook hulp en zorg in natura, waarbij de gemeente de aanbieder aanwijst. Dat moet vooral blijven bestaan.

De gemeente Schijndel heeft 18 procent van haar potje voor Wmo en Jeugdwet gereserveerd voor de PGB. Het komt 'Hart voor Schijndel' over als een laag percentage, maar eigenlijk willen we af van die verdeling. Want we vinden het fout als iemand naast de PGB grijpt omdat het potje van 18 procent leeg is, terwijl er nog wel geld zit in de rest van het budget.

Verder willen we dat het gebruik van PGB wordt aangemoedigd. Tot een jaar geleden was aantoonbaar het tegenovergestelde het geval. Het College beloofde toen beterschap. We gaan in Meierijstad het nieuwe gemeentebestuur houden aan die Schijndelse belofte.

7. Dagbesteding: meer maatwerk

Je zult vanwege een beperking of ouderdom maar niet (meer) kunnen werken. Je zult maar te fit of ambitieus zijn om thuis te zitten niksen. Dan wil je de dagen besteden op een wijze die bij je past. En dus moet de dagbesteding maatwerk zijn. Niet kiezen uit een vooraf ontwikkeld programma, maar een programma speciaal voor jou gemaakt.

Het kan en het bestaat in veel plaatsen al. Nu nog in Schijndel en Meierijstad. Welzijnswerkers en andere aanbieders van dagbesteding dienen op individueel niveau met cliënten diepgaande gesprekken te voeren over mogelijkheden en wensen en daar vervolgens met een grote mate van volharding en creativiteit een aanbod bij zoeken.

We zijn er van overtuigd dat dit bij dagbesteding op wijk- of dorpsniveau gemakkelijker te realiseren is dan bij het welzijnswerk dat die dorpen en wijken overstijgt. Ook binnen onze gemeente bestaat daar, in Wijbosch, een goed voorbeeld van. 'Hart voor Schijndel' wil dat de gemeente dit stimuleert. Als mensen denken dat ze dagbesteding of ander welzijnswerk beter kunnen dan nu professioneel wordt aangeboden, dan krijgen ze dat recht én het budget dat bij die werkzaamheden hoort.

8. Beschut werk dichtbij

‘Hart voor Schijndel’ is warm voorstander van een breed en kleinschalig aanbod van beschut werk. Het is het werk waar reguliere werkgevers doorgaans geen aanbod voor hebben en dat momenteel is voorbehouden aan de sociale werkvoorziening. ‘Hart voor Schijndel’ wil de markt openbreken, al was het maar omdat de sociale werkvoorziening niet tegemoet kan komen aan ieders behoefte. Bekend is het voorbeeld van kledingmakers. De WSD kan hen niet van dienst zijn, een ander, particulier bedrijf wel.

Verder willen we, naar Bosch’ voorbeeld, in enkele wijken kleinschalige bedrijven opzetten waar beschut werk voor de eigen wijk kan worden verricht. Het kan gecombineerd worden met garantiebanen, vrijwilligerswerk en dagbesteding. Zo ontstaan bedrijven waar mensen uit de wijk werk doen voor de eigen wijk. In ’s-Hertogenbosch zagen we inspirerende voorbeelden op het gebied van folders verspreiden, klussen, fietsen repareren, fietsles, catering en reparatieshops. Gratis voor wie weinig geld heeft en tegen vergoeding voor wie het kan betalen.

9. Huishoudelijke hulp volgens nieuwe regels

Het College van beroep heeft bepaald dat de gemeente niet zomaar mag korten op het aantal uren huishoudelijke hulp zonder deugdelijk onderzoek. Een keukentafelgesprek wordt daarbij, wat ‘Hart voor Schijndel’ betreft, niet als een geldig onderzoek beschouwt. Er moeten dus onderzoeken komen. Maar dat niet alleen. De belofte van een schoonhuis, zoals die ook in Schijndel werd en wordt gedaan, voldoet niet. De gemeente moet beschrijven wanneer een schoon huis een schoon huis. Anders is het voor cliënten niet vast te stellen of de dienstverlening conform afspraak is.

Werk aan de winkel dus voor de gemeente.

Overigens is ‘Hart voor Schijndel’ niet onverdeeld gelukkig met de uitspraak. Door zeer nauwgezet de dienstverlening te beschrijven, is het voor de huishoudelijke hulp én de cliënt niet mogelijk flexibel te zijn. ‘Laat het stofzuigen maar zitten, ik heb liever dat je de vaat doet’, is er dan niet bij.

10. Zorg om de jeugdzorg

Speciale aandacht vragen we voor de jeugdzorg. In Schijndel is het beroep op professionele hulp voor de jeugd bovengemiddeld groot. Dat hoeft niet zorgwekkend te zijn. Het kan betekenen dat de jeugd hier meer dan in de rest van de regio professionele hulp sneller en gemakkelijk vindt. In ieder geval vinden we in diverse databanken, zoals die van ‘Waar staat je gemeente?’, geen gegevens die er op wijzen dat de Schijndelse jeugd er beroerder aan toe is dan elders.

We zien dat senioren zeer goed in staat zijn zich te verenigen en met veel kracht hun wensen en standpunten te verkondigen. Dat is goed, maar brengt het risico met zich mee dat minder goedgebekte groepen er bekaaid afkomen. De jeugd is zo'n groep. Ze laten zich niet verenigen en hebben vaak niet eens stemrecht.

Voor hen moet de overheid staan als een huis.

En nee, er volgt nu geen concrete aanbeveling of actie. Alleen het dringende verzoek aan de lokale overheid om de jeugd in het vizier te houden. En om het jongerenwerk, dat in Schijndel van een hoog niveau is, te koesteren.

11. Het begint bij de Participatiewet

Een goede uitvoering van de Participatiewet beschouwen wij van 'Hart voor Schijndel' als de crux voor een goed beleid op het gebied van zorg en welzijn. Want bij een goede uitvoering doet in Meierijstad daadwerkelijk iedereen mee. Bij voorkeur betaald en anders met behoud van uitkering. Maar altijd zinvol bezig. En wie zinvol bezig is, doet dat doorgaans met mensen om zich heen. En zo bouwen mensen aan nieuwe sociale netwerken. Het voorkomt eenzaamheid, isolatie en getob. En zorgt sneller voor hulp als het eens minder goed gaat.

'Hart voor Schijndel' wil dat in de gemeente Meierijstad één wethouder niets anders aan zijn hoofd heeft als de Participatiewet. Een wethouder die dag in dag uit bezig is om mensen mee te laten doen.

12.Een andere koers voor de gemeente

Zoals mensen die hulp en zorg nodig hebben meer 'in hun kracht' moeten worden gebracht, zo geldt dat ook voor de netwerken rond die mensen. Voor buurten, wijken en dorpen. Het lijkt en is positief, groepen mensen die in hun kracht staan. Maar die kracht is onlosmakelijk verbonden met de wil én de mogelijkheid om eigen keuzes te maken en die keuzes zullen zo nu en dan of heel vaak anders zijn dan de keuzes van wethouders en ambtenaren.

De gemeente, van oudsher het bastion van protocollen, procedures, verordeningen en regels, moet een drastisch andere koers gaan vragen. Niet alles rücksichtslos loslaten, maar mensen op individueel niveau en in groepsverband stimuleren, motiveren en bovenal faciliteren om hun eigen weg te gaan.

Dat vraagt om een gemeente die altijd dichtbij is. Die met raad en daad paraat is. En die omziet naar de kwetsbare mensen die dankzij dat proces minder kwetsbaar moeten worden. Een overheid die stevig ingrijpt als dat even niet lukt.

Tot slot

‘Hart voor Schijndel’ wil dat de gemeente Meierijstad werk maakt van zorg en welzijn. Door om te zien naar wie kwetsbaar is, zorg te bieden waar nodig én door ervoor te zorgen dat mensen voor zichzelf kunnen zorgen en elkaar bijstaan. Een samenleving waar mensen gelukkig zijn omdat ze er voor elkaar zijn. Dat is geen samenleving waar de overheid zich terugtrekt, dat is een samenleving waarin overheid en mensen de handen ineenslaan.

Meierijstad kan zo’n gemeente worden.